

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

مقایسه تاثیر آموزش خانواده محورو بیمار محور بر پیروی از رژیم درمانی و

عوارض حین همودیالیز

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد مراقبتهای ویژه پرستاری

استاد راهنما: سرکار خانم دکتر میترا ذوالفقاری

استاد مشاور: سرکار خانم علی اصغرپور

استاد مشاور آمار: جناب آقای دکتر حمید حقانی

نگارش: پروانه عسگری

اردیبهشت ۱۳۹۲

چکیده

زمینه و هدف پژوهش: امروزه یکی از علل اصلی بیماریزایی و مرگ و میر در بیماران تحت همودیالیز عدم پیروی از برنامه درمانی و عوارض همودیالیز می باشد. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر آموزش خانواده محور و بیمار محور بر پیروی از رژیم درمانی و عوارض حین همودیالیز، انجام شد.

روش کار و نمونه های پژوهش: این کارآزمایی بالینی در فاصله خرداد تا آبان ۱۳۹۱ دربخش همودیالیز بیمارستان امام خمینی(ره) و امیر اعلم تهران انجام شد. نمونه های پژوهش ۶۰ بیمار در محدوده سنی ۱۸ تا ۶۵ سال بودند که به طور تصادفی در دو گروه آموزش به بیمار (۳۰ نفر در روزهای زوج) و آموزش به بیمار به همراه عضو فعال خانواده (۳۰ نفر در روزهای فرد) قرار گرفتند. دفعات افت فشار خون و کرامپ عضلانی با استفاده از چک لیست مربوطه و میزان پیروی بیماران از برنامه درمانی(در سه حیطة:غذایی، دارویی و حرکتی) با استفاده از پرسشنامه پژوهشگر ساخته به روش خود گزارش دهی، در سه مرحله(قبل از مداخله، هفته دوم و چهارم بعد از مداخله) بررسی شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه 16 با آزمون آماری t مستقل انجام شد.

نتایج: قبل از انجام مداخله دو گروه از نظر دفعات افت فشار خون($p=0/91$) و کرامپ عضلانی ($p=0/50$) تفاوت معناداری نداشتند. اما در هفته دوم و چهارم پس از مداخله اختلاف معناداری بین دو گروه از لحاظ دفعات افت فشار خون به ترتیب با $p=0/016$ و $p=0/02$ و دفعات کرامپ عضلانی به ترتیب با $p=0/01$ و $p=0/02$ مشاهده شد. همچنین قبل از انجام مداخله دو گروه از نظر میزان پیروی از برنامه غذایی ($p=0/50$)، دارویی ($p=0/49$) و حرکتی ($p=0/65$) اختلاف معناداری نداشتند. اما در هفته دوم بعد از مداخله اختلاف معناداری بین دو گروه از لحاظ میزان پیروی از برنامه غذایی ($p=0/11$)، دارویی ($p=0/03$) و حرکتی ($p=0/04$) مشاهده شد. در هفته چهارم بعد از مداخله از لحاظ پیروی از برنامه غذایی ($p=0/22$) و حرکتی ($p=0/25$) اختلاف معناداری نداشتند اما در پیروی از برنامه دارویی ($p=0/01$) اختلاف معنادار بین دو گروه مشاهده شد.

نتیجه گیری: با توجه به یافته های پژوهش حاضر توصیه می شود مداخلات آموزشی مربوط به پیروی از برنامه درمانی در بیماران تحت همودیالیز با مشارکت خانواده ها انجام شود. جهت تداوم آموزش مداخلاتی جهت اصلاح و تعدیل روشهای زندگی و پیگیری برنامه های آموزشی پیشنهاد می گردد.

کلید واژه ها: آموزش خانواده محور، آموزش بیمار محور، پیروی از برنامه درمانی، عوارض حین همودیالیز، بیماران تحت همودیالیز

**Tehran university of medical science
Faculty of nursing and midwifery**

Compretion of: family-centered teaching and patient-centered teaching on adherence of theraputice regime and hemodialysis complication

a thesis submitted to the graduate studies office in parcial fulfillment of the requirements for the degree of masters in the name of the dicipline

Under supervision of: Dr Mitra zolfaghari

By: parvaneh asgari

abstract

Background and Aim: One of the main causes of diseases and mortality in patients undergoing hemodialysis treatment is non-adherence with therapeutic regime and hemodialysis complications. The aim of the present study was to investigate Family-centered teaching and patient centered teaching on adherence of therapeutic regime and hemodialysis complications.

Materials and Methods: In this clinical trial which was done in Khordad to Aban in 1391 in Imam Khomeini and Amir-Alam hospitals, 60 patients aging 18 to 65 randomly were assigned in two groups: patient-centered (N=30 on even days) and family-centered (N=30 on odd days). Hypotension and muscle cramp by use of checklist and adherence of therapeutic regimen in three aspects: (diet, physical exercise, and medication) were assessed by using self-report questionnaire in three stages (pre-test, 2, 4 weeks after intervention). Data analysis was performed by Spss software version 16 with independent t-test.

Results: 2, 4 week after intervention observed significant difference between two groups in hypotension and muscle cramp compared with pre-test. Physical exercise ($p=0.04$), diabetic medication taking ($p=0.03$), and diet ($p=0.011$) adherence improved at 2 week after intervention compared with that at pre-test. At post-test, patients had a mean increase of about physical exercise, medication taking and diet adherence compared with the pretest. There was no significant difference in adherence in two groups after 4 weeks.

Conclusion: According to findings present study was recommended educational interventions adherence with therapeutic regime and decreased hemodialysis complication in patients undergoing hemodialysis is conducted with families. For continuing education, modifiable lifestyle interventions and follow-up training is recommended.

Keywords: family centered care, patient centered care, adherence therapeutic regime, complication during hemodialysis, patients undergoing hemodialysis